

FREEDOM

Text a foto Miroslav Račan

díl 4. Shetlandy a Orkneje

Lerwick

Vytouženou plavbu kolem Evropy jsme uskutečnili v loňském roce na vlastní plachetnici SNOW WHITE. Vypluli jsme z Mělníka a postupně navštívili Německo, skandinávské státy, Shetlandy, Irsko, Francii, Galicii a skončili v Andalusii.

Je 22. července 2006 dopoledne a podle mapy se blížíme k Shetlandským ostrovům. Normálně bychom již viděli pobřeží, avšak ostrov nás vítá klasickou mlhou. Naštěstí nám uvítání přichystalo hejno asi 20 delfínů, kteří plují okolo lodě a chovají se, jako by nám chtěli ukazovat cestu do přístavu. V mlze vůbec nefouká, takže dojíždíme na motor. Celá přeplavba z Norska byla extrém-

ně bezvětřná, museli jsme z 220 mil celých 150 odmotorovat. Vplouváme do zátoky Balte Sund, kde je značen rybářský přístav. Je zde jediné místo vedle švédské plachetnice, jinak samé místní lodě. Při vystoupení na břeh na nás padá velké rozčarování. V Norsku jsme opouštěli prosluněnou barevnou a hlavně čistou přírodu, zde však je strašidelná mlha a okolí přístavu na mě působí jako kdysi JZD.

Stojí zde zrezlý bagr, vedle poházené cihly a poblíž skládka všeho nepotřebného. Jdeme na krátkou procházku do vesnice, kde je asi 50 domků, velmi skromný obchod a pošta. Po okolních zelených kopcích se pasou stáda ovcí. Nikde žádné stromy ani lidé. Jen po vzdálené silnici občas přejede auto. Na první pohled je vidět, že se nacházíme ve velmi skromné farmářské oblasti.

Scalowey

Ráno vyplouváme na jih do Lerwicku, hlavního města Shetland. Celý den je opět mlha s viditelností do 50 m. Až těsně před přístavem se malinko rozplyne, takže vidíme dokonce i místní tuleně žijící v přístavu. Marina je přímo na nábřeží v centru a musíme se vyvazovat bokem k holandské lodi. Soused ráno odplouvá do Brazílie, takže se dostaneme až k molu a můžeme se v klidu vydat na prohlídku města. Počasí je slunečné a při návštěvě turistického centra je pro nás milým překvapením místní zaměstnankyně Ivana z Hradce Králové. Okamžitě využíváme možnosti dozvědět se co nejvíce ze života místních obyvatel. Kromě ní pracuje v Lerwicku více Čechů, převážně v restauracích. Prohlídku města zakončujeme návštěvou Brochu, což je kamenná stavba z doby asi 1500 před Kristem. Těchto staveb je na ostrovech několik a jsou velkou historickou památkou. Druhý den vytažujeme kola a šlapeme na druhou stranu ostrova do městečka Scalowey, kde je zřícenina hradu. Cestou zpět projíždíme okolo ovčích farem. Všechny kopce jsou samé pastviny bez jediného stromu. Stromy snad kdysi vykáceli

Vikingové na stavbu lodí a nové již nikdo nezasadil. Na topení se zde používá od pradávna rašelina. Mladí lidé odtud houfně odcházejí do Anglie a ostatní raději než v zemědělství pracují na ropných plošinách. Až po vzniku ropného průmyslu v okolním moři nastal ekonomický růst ostrovů. Čekáme na opravenou vysílačku, která má přijít poštou z Německa, a tak jsme nuceni trávit další dva dny v lodi, protože prší a je jako v listopadu. Mlha neustále stojí nad přístavem a ani okolní posádky raději nevyplouvají. Když zásilka dorazila, ihned i přes mlhu odplouváme a se zapnutým radarem se vydáváme do bílé tmy. Na otevřeném moři začalo trochu foukat, takže se zlepšila viditelnost asi na 100 m a můžeme plachtit. V poledne přistáváme v zátocě u městečka Virkie, kde je také jediné letiště na Shetlandech.

Vyvazujeme se u mola na trajekt, neboť podle jízdního řádu dnes již žádný nepříjede. Pěšky pak míříme na jižní kopec, pod kterým jsou vysoké útesy s množstvím mořských ptáků. Poprvé v životě pak vidíme papuchálky, kteří jsou symbolem Shetland. Z tohoto místa

je možné pozorovat stáda plujících velryb. Cestou zpět navštěvujeme vykopávky Jarlshof, pozůstatky staveb z doby železné, přes období Vikingů až do středověku. Brzy ráno vyplouváme na jih na ostrov Fair Isle. Po 31 mílích přistáváme v malé zátocě, kde je vyvazovací molo. Na ostrově žije pouze několik rodin farmářů a několik pracovníků ptačí observatoře. Ostrov je totiž přírodní rezervací mořských ptáků. Počasí je opět zamračené, ale to nás neodradí od procházky na severní stranu ostrova k majáku. Cestou vidíme opět hejna papuchálků, racků a ostatních nám neznámých ptáků. Pod útesy je vidět na několika místech písčiná pláž, která při osvětlení sluncem nádherně kontrastuje s modrou vodou a černými skalami.

Ráno vyplouváme za větru o síle 25 uzlů a silného deště. Po 3 hodinách však vítr přestává foukat a opět je hustá mlha, takže přichází na řadu motor. Až teprve 10 mil před Orkneji se mlha rozplývá a začíná opět foukat, takže můžeme pokračovat na plachty. Do souostroví Orkneje vplouváme mezi ostrovy

Symbol Shetland – papuchálek

Přístav na Fair Isle

Sanday a Westray. Jelikož se udělal překrásný den, tak vidíme svěže zelené kopce a překvapivě i obdělávaná pole s obilím. Na první pohled Orkneje působí více civilizovaně. Blížíme se do mariny v největším městě Kirkwall. Před ostrovem Shapinsay však již musíme startovat motor. Jaké je však naše překvapení, když rychlost s motorem je namísto obvyklých šesti uzlů nyní pouze dva. Při podrobnějším studiu mapy zjišťujeme, že je již plný odliv a protiproud má sílu čtyři uzle. Obracíme tedy loď a chceme zajet do mariny z druhé strany ostrova. I zde je však proud, ale pouze dva uzle. Je to pro nás poučení, že již musíme více kalkulovat s proudy dmutí, když rozdíl hladin za přílivu a odlivu zde dosahuje tři metry. V Kirkwallu je nově postavená moderní marina. Není zde žádná kancelář, pouze správce obchází večer nově přijíždějící lodě. Na obhlídku ostrova jedeme opět na kolech. Navštívili jsme Orkneystones, což jsou známé mystické kameny zapuštěné v zemi. Na jižním

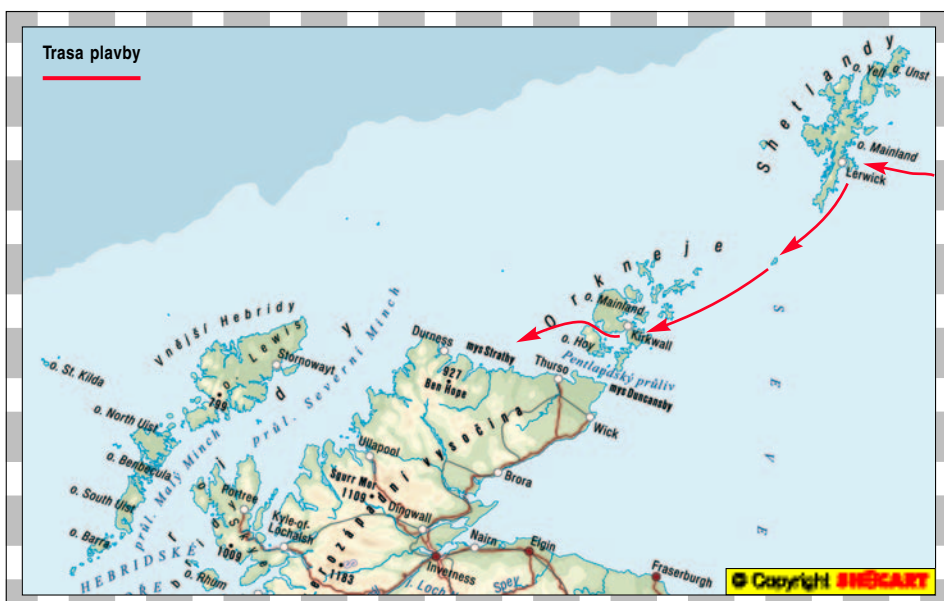
pobřeží města Kirkwall je nádherná písčitá pláž. Všude kolem se rozprostírají pastviny pro skot nebo ovce. Následující den prší, a tak se vydáváme pěšky na prohlídku „destilery factory“, která je samozřejmě zakončena ochutnávkou whisky. Další den přechází bouře s větrem o síle 35 uzlů a silným deštěm.

Naše další plavba pokračovala směrem do Skotska. Protože jsem chtěli obeplout ostrov Hoy, volíme západní směr okolo ostrova Roosay. Při proplování průlivem mezi tímto ostrovem z dálky vidíme, jak se valí voda do zúženého průlivu z oceánu. Protože mají vlny již bílé zalamující se čepice, rychle refujeme plachty, abychom nebyli překvapeni při výjezdu na oceán. Při dotahování refu hlavní plachty vinšnou se trhá lano. Rychle se snažím rozvázat dračí smyčku na prvním refu a převázat ji na ref druhý. Po delším boji s plácající plachtou se mi to daří, ale to už se blížíme do úzkého průlivu. Když vidím zdvíhající se vlny

před námi, rychle startuji motor a oblékáme si harnesy. Jakmile zacvaknou karabiny do oka v kokpitu, už sjíždíme první velkou vlnu. A další, snad pětimetrovou... Zase jsme v údolí a následnou vlnu nemůžeme celou vyjet, protože se nám příď boří do vody. Jen vidím, jak mizí pod hladinou a do kokpitu se vleává asi 50 cm vody... Následná vlna je menší a pak se zvyšuje hloubka a vlny se přestávají zalamovat. Na Atlantický oceán vyplouváme vskutku za dramatických okolností. Vítr dosahuje 20 uzlů a vlny se ustálily na třech metrech. Na ostrý předobochní vítr plachtíme k ostrovu Hoy, kde je známá skála Old Stone Man. Při obeplouvání tohoto výběžku opět jen smutně pronešeme: „Škoda, že je zase zataženo, jinak by tyto červené skály musely jasně svítit v modrém moři.“

Po obeplutí ostrova Hoy se před námi v dále vynořuje pobřeží severního Skotska. Zbývá nám asi 15 mil a celou dobu nás doprovázejí delfini. Jak Shetlandy, tak i Orkneje jsou nádherné ostrovy. Jachtařský turismus je zde velmi nízký a na moři prakticky žádnou jachtu nepotkáte. Pouze v přístavech je několik lodí většinou anglických, norských nebo holandských. Stání v marinách stojí maximálně 10 GBP včetně elektřiny. V rybářských přístavech jsme neplatili nic. Hlásit jsme se museli pouze v Lerwicku, kde jsme po příjezdu z Norska vyplnili dotazník. Určitě je to zajímavá oblast, která by však chtěla delší čas na obeplutí všech ostrovů a samozřejmě slunečné počasí. Celkem jsme za 15 dnů upluli 560 mil. ■

(pokračování příště)

→ KONTAKT

www.snehurka-yacht.cz